

LISTER.

Kar „žnider“.

(Januš Golec).

(Konec.)

Pa kratko je bilo moje veselje. Bog in sv. Križ sta me kaznovala, ker sem se pregrešil, svatoval na potu — molitve. Držal sem se izvoljenko vedno v obljubi in je šepetal v uho: „Bi me vzela? Veš, tako-le na rokah te bom nosil“. Privila se je tesneje k meni, privzdignila glavo, me pogledala šepetajoč: „Kdo bi si bil mislil, da me imaš tako rad, oh, seveda, seveda te vzamem.“

Kot bi me bila bolha vjedla po zimi, skočil sem pokoncu, zakaž nisem ljubkoval in pritiskal na srce Agice, ampak — vdovo Mico! Ostrmel sem kot štor. Bable se me je oklenilo v drugi in še pahnili je nisem od sebe, ker sem se zavedal, da me je zadela božja roka, da sem storil greh, ki zahteva pokoro. Zmota pripoznati me je bilo sram in poročil sem Mico, mesto ljubke — Agice. Odkar je pa prišvedrala Mica v mojo bajto, se je odtrgala nit zadovoljnosti in sreče, od tedaj sem bil pijanec, baba pa tatice.

No, sedaj pa govori, ti virt, če mi ni res sam sv. Križ, Otičev in dravogradski, naložil križ v ženski podobni, ki me bode tlačil in pritiskal do groba.

Tako je pripovedoval Luka in zahteval še en frakel na moj račun. Krmar pa je vzel pipo iz ust, pljunil po tleh in nekako skrivnostno pripomnil: „Mica je za cvirparja zaslužena šiba božja“.

Od tega časa je postal Kar žnider nekako zaplavljen proti meni in mi razkril še marsikateri skrit kotiček svojega srca, ki pa ne spada v javnost. Ko sva se spoznala po tej povesti, vrget je že 76 let čez ramo. Bil je mož srednje postave in v kolenih se mu je poznalo kot staremu konju, da si že nalaga osmi križ. Noge je bolj vlačil za sabo kot jih dvigal. Kake poteze pa so mu slikale obraz, skozi 2 leti nisem mogel spoznati, preveč je bil brkast in se je menda le vsake kvatre oplaknil z vodo. Nosil je po navadi umetniško dolge lase, dasi je bil samo krojač, ki se je zavedal svoje stroke. Glavo mu je krilo poklepano pokrivalo, o katerem dvomim, da mu je dal kedaj klobučar obliko. Držal ga je skupaj debel obroč iz grobe platna. Odkril se je dedec le v cerkvi, sicer je pa skrbno zakrival pred zasmehom obširno plešo in rog, ki mu je poganjel na vrhu glave. Dasi je bil po poklicu krojač, se mu na obleki ni poznalo, da se ukvarja mož s šivanko in nitjo. Pušil je tobak in bil načeloma in v praksi silen nasprotnik novodobnega — profialkoholnega gibanja. Pa mislim, da njegovih živcev ni dražil alkohol, ampak jezik in dolgi prsti žene — Otičeve Mice. Bivala sta zadnji dve leti le redko skupaj in se ločila vsikdar v prepiru. Kedo je bil glavni krivec, ni znal nikdo, menda je zabijala zagozdo razdora — božja kazen.

Le malokdo je znal za krojačevo pravo ime, hranijo in prikrivajo ga krstne bukve, vse ga je zvalo za „Kar žniderja“. Gotovo se ga je oprijelo to ime vsled navade, rad je namreč rekel: „No, to pa je ke kedaj kar“. Ni se hudoval zaradi tega vsiljenega mu imena. Ni ga zamerjal ne mladim ne starim. Zadnje čase je le malo vdeval v šivanko, zapuščale so ga oči. Vsakdanji kruh in običajne frakle si je pa služil s tem, da je pri kmetih sekal steljo. Pozimi pa je ogrebal revščino kot cerkvena miš. Prosjačil ni nikdar, sramoval se je, še-le s silo smo mu vrinili kak krajcar. Včasih mi je priznal, da kar po cele 3 dni ni imel niti grizljaja v ustih. Prebival je v svojem življenju po raznih bajtah, lastnih in tujih; za mojega časa nekoliko od cerkve v nekaki luknji kot jazbec.

Letos je zapadel po hribih in dolinah debel sneg. Mrzla sapa je brila skozi mesece in rezala do kosti. Kar žniderja ni bilo več na Radl, odkar nas je zavila snežena odeja. Pravili so, da je bolan in se ne bo več kregal ter sezaval Otičeve Mice.

Pil sem zopet nekega popoldne iz običajne čaše in užival remšniški mir in samoto v polni meri, ko potrkla in vstopi Golenov majer Lekš. Prismejal se je skozi duri in bil rdeč v lice vključ sključenemu hrbtu in sivim lasem kot planinska devica, koja zasnuhi fant. Med zadovoljnim smehom mi je stiskal roko in jaz sem ga veselo vprašal: „Lekše, kaj pa bo novega, da ste tako zardeli v lice?“

„Ha“, se je odrezal, „ko bi bili oni v življenju ljubili toliko deklet kot jaz, bi bili tudi rdeči in ne tako sirotkasti. Sicer brez zamere, vejo, Kar žnider je hudo bolan. Jaz sem ga že nagovarjal, da bi se spra-

vil z Bogom, on pa pravi, da njegova ura še ni prišla! Še strašil nam bode in se plazil po smrti okoli oglov, če ne bo poravnal pravočasno dušnih dolgov. Vas je imel rad, oni naj stopijo k njemu in ga tako bolj z lepo pogovorijo.“

Obljubil sem, da pridem, in Lekš je smeje odšel. Vzel sem stolo ter kobacal in grebel po velikem snegu proti Golenu. Dolgo sem iskal, odprl marsikatero nepravde duri in še-le po večkratnem baranju sem pogodil cilj. Odpahnil sem leseni zapah in ... bunk! tresnil sem s čelom v nizke podboje, da je kar zapelo in mi pozvonilo v možganih. Človek se mora učiti in vežbati v vsem; na Remšniku še skozi duri hoditi. S tem sem se potolažil in drgnil z roko rog, ki mi je kar vidoma vsled udarca poganjel na čelu. Zmotal sem se skozi nizka vrata in stopil v ozko stanico, ki je bila vsa založena z dračjem in razno suhljadjjo, bila je pač — predsoba ali shramba, vse obenem. Otikal sem srečno, brez trka s čelom, drugi „rigl“, ga odrinil in stopil v „salon“. Opremljen je bil z razmetanimi starimi cunjami, potolčenimi lonci in temu podobno raznobojno šaro. Oziral sem se po bolniku, a ga ni zazrlo oko, tudi ta izba je bila prazna. Tretje črne in zakajene duri so mi kazale pot na konec — labirinta, v spalnico. Odprl sem jih in stal na cilju svojega potovanja in tavanja. Moje revščine itak vajeno oko, je zagledalo bedo, kakoršno, Bog me varuj, da bi jo zrl še kdaj v življenju. Stanica, če je sploh dovoljen ta izraz prostoru, v katerem sem se nahajal, je bila temna. Le par solnčnih žarkov je prodiralo skozi umazano, s papirjem zadelano okno, in metalo nekako umazano in medlo svetlobo v prostor. Ob oknu je počival star, že po črnel silvalni stroj. V kotu ob desni je čepelo ognjišče s par lonci in žlico. Napenjal sem oči; v levem kotu, na kupu slame, je nekaj ječalo in stokalo. Stopil sem bliže, spoznal bolnika, starega znanca — Luko. Brez koščeka obleke se je zvijal na prepereli slami; krila je premražene ude le stara, zakrpana in oglodana suknja.

Bolnik se je zganil, ko je čutil, človeka pred seboj, odprl meglene oči in uprl svoj žalosten, pretresljiv pogled na-me. Dolgo je gledal, ne da bi trenil; upadla usta so se raztegnila v nekaj prisiljen nasmeh; pomolil je dolge, koščene roke izpod suknje, tlesknil ž njimi in jih sklenil v iskreno prošnjo. Nasmeh okrog ustnih mu je zaigral le za trenutek. Čelo se mu je vnovič nagubalo, usta skrčila, spolnila se mu je solza bede po upadlem licu, izgubila se in skrila, kakor bi se sramovala, v košati bradi. Dolgo sem ga motril molče; srce se mi je krčilo pri pogledu na to okostelo in v toliko bedo zagrebjeno, pa vendar človeško živo telo.

Tudi Luka je molčal, solze so mu igrale v očeh in s slabim glasom je pretrgal molk: „Oh, so vendar prišli; dolgo ... dolgo ... se že nisva videla ...“ Skušal je sesti, vsaj dvigniti glavo, pa omahnil je na slamo vsled slabosti in do mozga segajoče zaslokalo.

Stopil sem h kupu slame in bolj zaprosil kot vprašal: „Luka, ali se boš spovedal, spravil z Bogom?“

Z očesom je trenil in skrivnostno šepetaje odgovoril: „Moja — ura še — ni — prišla; če pa menite, da bi bilo dobro, pa — naj — bo v božjem imenu. Mislim, da še bom zdrav — v cerkev — prišel; o, jaz — bi Vam — še — znal — marsikaj povedati.“

Opravil je sv. spoved. Telo se mu je zopet krčilo vsled mraza in smrtnih bolečin. Uvidel sem, da bela žena že čaka pri durih, še nočejšnje noč bo zamahnila kljub mrazu in snegu s smrtno koso.

Po končani spovedi se je Luka oddahnil. Usta so mu na lahko in hvaležno zaigrala v nasmeh in jaz sem mu še govoril: „Prišel Vas bodem takoj obhajati in sv. olje Vam bodem podelil, samo umiti se morate.“

Obraz se mu je pri teh besedah razoral v resne poteze in bolj ježno mi je odgovoril: „Tega pa ne! Če me umijete, je takoj po meni!“

Takemu vendar ne moreš podeliti sv. popotnice, mi je nekaj govorilo, saj še ust ne bodeš pogodil vsled zaraščenih brk. Maziliti ga tudi ne moreš, ker je preveč umazan, saj izgleda, kot bi ga potegnili iz najbolj goste gnojnice. Brez odgovora sem zapustil mesto bede in stopil v zgornje izbe k ženskam. Prav lepo sem prosil Lekševo ženo, naj ga umije in mu pristriže brke, ker ga pridem obhajati.

Bable pa me je kaj nevoljno pogledovala in menilo: „Če bodo oni zraven, ga grem prati in zehat, meni sami se gotovo ne pusti, ker se boji vode kot nekdo križa“. Pritrdil sem njuni zahtevi in sklenil spremljati in nadzorovati to potrebno kopel.

črnemu konju!“ Mož je nato peljal otroka k imenovani gostilni, od koder je nato fantiček, kakor bi ga kdo podil, tekkel proti domu. — Prijazna slika s ceste.

O debelih ljudeh. Debeli ljudje z obširno svojo vnanjostjo so zelo pogosto predmet zasmehljivih opomb in mnogokrat se dvomi o njih energiji. Kakor poroča „London Answer“, se to dogaja po krivici, zakaj zgodovina omenja mnogo genijev, ki so bili znani po svoji obsežnosti in spoštovanju vredni teži svojega telesa. Slavni Napoleon je imel sicer prav prijazen trebuh in vendar je kljub temu imel velikansko porcijo energije. Bil je nenavadno telesno in duševno čil in krepak. Balzac, francoski pisatelj, je bil prav „obširen“ in nekoč je v šali rekel, da bi bila zanj prav telovadba, če bi mogel teči okrog samega sebe. In Balzac je bil vendar velem, ker njegova dela danes

Majerci je nato še drugo starikavo ženišče pomoglo zagreti lonec vode, vzeli sta čunjo, Lekš nam je pa dobrodošel kot več brivec in stopili smo v brlog k bolniku.

Brž ko nas je zagledal Luka, je uganil naš namen; švigal je ježno z očmi in kazal proti durim. — Ženske so se mu približale z vodo in čunjo, majerca ga je že držala za nogo. Luka se je bolešno zganil, upri oči proseče v me in godrnjal: „Proč babe z vodo, ko me umijete, umrem takoj!“

Ženici sta se zakrohotali in majerca, ki je bolnika držala za nožni palec, je začela drgniti bolnika z mokro čunjo po stopalu. Krojač je nakremžil obraz v vse mogoče kisle in togotne gube, se skrčil in brenil z vso še ostalo močjo v bable, ki je držalo lonec z vodo. Prevrnilo se je po dolgotni kot snop, lonec jej je lopnil v obraz in okopala se je prav do živega s pogreto vodo. Lekša in mene je lomil smeh, ženske pa je pograbila jeza.

„Oho“, je zaklicala majerca, si popravila robec, zavihala rokave in nadaljevala, „če se lahko brcaš, še ne bo po tebi; pa ni laž, da bi me takega zvodenelega dedca ne zmogli.“ Prevrnjeno ženišče se je vse togotno pobralo; voda je curljala raz njo, sikala je kot kača in pretila kar s pestmi bolniku. Z vso močjo je zgrabila sedaj mojega Luko za nogo in orala neusmiljeno blato s črtalom debele čunje. Krojač se je krčil, zvijal, potrepal ježno z očmi, a ženska ni odnehala, za odločen sunek pa mu je nedostajala moči. Bable je še vedno drgnilo s čunjo po nogi; tudi Lekše je privlekel dolge, rjave škarje, stopil k bolniku, prijel za preobilne podnosne kocine in — ruk ... pokazal se je prelaz in dohod k ustom od ene strani. Zagrabil je za drugi konec in škarje so vnovič smrtonosno zazijale.

Luka je krčevito zagrebel prste v slamo, streslo se je celo okostelo telo in predno je Lekše urezal s škarjami, je krojač zaprl oči, globok vzdih se mu je izvil iz udratih prs in njegova duša se je poslovila za vselej od blatnega telesa in neusmiljenega sveta ...

Vsi smo utihnili, obrazi vseh so se zresnili, vse se je zgodilo nepričakovano, na mah ...

Prva se je zavedla majerca in iskala po izbi sveče ali vsaj leščerbo, da bi že mrtvemu posvetila skozi duri na oni svet, kjer se boče gotovo moral prati v vicah, ker se tukaj ni maral v prigrzeti vodi.

Ni bilo ne sveče pri rokah, ne leščerbo, le ogorelo tresko je še hranilo ognjišče. To je prižgala in svetila sama, ker mrlič je ni mogel več držati.

Žalostni smo se razšli; takega slučaja smrti še nisem doživel in ga najbrže tudi ne bom. Če so ga pozneje mrtvega umili in mu posekali kocine, nisem povpraševal, pa menda že.

Drugi dan so pripeljali na saneh nepobarvano krsto do pokopališča, da bi jo položili v mrtvašnico do pogreba. Stopal je za mrličem le rdeči Lekš. Ko so obstale sani pred pokopališčem, je klical na pomaganje, češ, sam ga ne morem nesti po zapadlem snegu. Ponudila sta roke na pomoč organist in njegov brat. Lekš je stopal in držal od zadaj, ona dva pa od spredaj.

Slo je težko po celem in udirajočem se snegu, prednja nosača sta večkrat zdrknila na kolena. Na krsti je počival križ brez barve in brez vsake podobice. Nosača spredaj sta vedno padala in Lekš je svetoval: „Denita križ pod krsto, bosta lažje nosila“. Uboga sta. Komaj so stopili par korakov, že se je križ pretrgal z zateglim rsk ... in prednji del krste je zdrknil v sneg.

Tudi Lekše je sedaj popustil in omenil: „Še križ se trga pod njim, ker se je branil vode“. — No, pa vendar so spravili mrliča v mrtvašnico in drugi dan v grob. Le poloman leseni križ boče še svetočil in molče oznanjeval nekaj časa, da pod njim spava: Kar žnider, ki se je na smrt ustrašil čiste vode!

Par dni po pogrebu sem jo mahnil na Brezno in drsal po zmrazem snegu mimo Golena. Lekš je ravnal iz krojačevega brloga na dolgih drogih privlekel posteljo, preperelo slamo siromakovo. Postal sem in radoveden opazoval, kam jo boče zavlekel. Koračil je počasi in pri vsakem koraku nekaj zamomlal. Obstal je tik gozda. Na dolg drog je navezal tresko, jo prižgal in podnetil slamo od daleč. Zapresketalo je, črn dim se je dvignil in slama je gorela v plamenu. Lekš se je odkril, privlekel iz žepa steklenico, hranila je gotovo blagoslovljeno vodo; napolnil je ž njo kar celo pest in škropil slamo, da je kar cvrčalo po ognju. Med tem ko je do dobra oškropil pogorišče od vseh strani, je slama že tudi dogorela, valil se je še samo pojemač dim. Stopil je Lekš na dom še po lopato, nametal snega na pogorišče in rekel: „Sedaj pa rogovili, kuštrga vodeboječa, okoli voglov, ti nisem nič dolžan“.

Iz celega sveta.

Izvrstna misel. V Crefeldu se je pripetil vesel slučaj. 4leten otrok se je izgubil na cesti in ni na noben način mogel najti pot do doma. Celi potoki solz so tekli fantičku po obrazu. Vsled njegovega tarnanja se je kmalu zbrala okrog njega velika množica ljudi. Sočutne dame so izpraševale fantička, kje stanuje in kako mu je ime. Izgubljeni sin pa ni vedel niti prvega niti drugega. Ko bi vsaj vedel, kako mu pravijo. Pa še tega ne. Tudi za ime ulice, kjer stanujejo njegovi stariši, ni vedel. Neka dama je hotela peljati fantička že na vsevedočo policijo. Tu vpraša nenadoma eden izmed navzočih mož malega otroka: „Slišiš, ti mali, kam pa hodiš očetu po vino?“ Fantiček je še parkrat vzdihnil, nato je pa rekel z gotovostjo: „K

s ponosom lahko uvrstimo med najboljše dela svetovne literature. Drugi francoski pisatelj, Eugene Sue, je bil nenavadno debel in se je le težko obrnil na stolu, kamor je sedel. In vendar je napisal mojstersko delo: „Večni žid“ poleg drugih, visoko cenjenih literarnih del. Operni pevec, umetniki, so bili vedno debeli. Caruse se lahko prišteva k njim in ravno tako cela vrsta drugih. Skladatelj Rossini je bil tako debel, da ni videl svojih kolen 6 let.

Očetovska dolžnost. Ravnatelj: „Vi stanujete veliko bližje, kakor Vaši tovariši, pa pridete vselej zadnji v pisarno — kako to?“ — Uradnik: „Gospod ravnatelj, oprostite, to je tako: Gospodje tovariši nimajo otrok, jaz pa imam 4 butičnike. In naj še tako zgodaj vstanem, predno jih do dobrega pretepem, je že vselej prepoznati!“